

Szószerk – Úrasztala – Szerartások

CELIA MIDGLEY

A SZELLEM LÉLEGZETE

Nagy öröm számomra, hogy ma veletek ünnepehetek, és megtisztelő kiváltság, hogy e kiemelkedő jelentőségű helyen épp a pünkösöd ünnepén szólhatok hozzátok. Miközben én itt vagyok, a férjem az Írisz-telepi gyülekezetben végzi a szószéki szolgálatot.

Mindenekelőtt a Nagy-Britanniai Unitáriusok és Szabadelvű Keresztények meleg üdvözlét kell átadnom. Az elmúlt esztendőben e szervezet elnöki tisztét láttam el, nagyon sok gyülekezetet és csoportot kerestem fel Anglia és Wales, Skócia és Írország területén, és nagyon sokfelé prédikáltam. Amikor Szabó püspök úr nagyjából egy évvel ezelőtt részt vett a London mellett tartott főtanácsunkon, azt mondta nekem: „El kell jönnie hozzánk is, Erdélybe!” Nos, igaz ugyan, hogy elnöki megbízatásom épp most ért véget, de legalább mostanra mégis eljuthattam ide, és annál nagyobb szeretettel adhatom át egyházunk üdvözlét és jókívánásait, melyet elhoztam ma ide gyülekezeteink, lelkéseink, tisztviselőink és tisztségviselőink, egyének és testületek részéről, melyek együttesen alkotják a brit Unitáriusok és Szabadelvű Keresztények Egyházát.

De térjünk rá a még fontosabb üzenetre: a pünkösdre! Hogyan is olvassuk?: „hirtelen hatalmas szélrohamhoz hasonló zúgás támadt az égből, amely betöltötte az egész házat, ahol ültek... Mindnyájan megteltek Szentlélekkel, és különféle nyelveken kezdtek beszélni; úgy, ahogyan a Lélek adta nekik, hogy szóljanak.” A legmeglepőbb az, hogy ezt az ünnepet az én hazámban, Angliában, amely nagyon jól ismert mind a keresztények és – természetesen – a zsidók által, nem pünkösödnek nevezik, hanem „fehérszünnap”, vagy „fehérszünnap”. Vagy ennél is rövidebben „fehérnek” mondják. Természetesen nálunk is vannak olyan egyházak, amelyek magukat pünkösdistának nevezik, és ilyenkor gyógyításokat, nyelveken szólást és hasonlókat próbálgatnak, de a mai nap köznyelvi megnevezése a „fehérszünnap”. Miért? Nos, többen arra gondolnak, hogy a „fehér” jelző a keresztelők ruhájából származik, mert hagyományosan ezen a napon tartották a legtöbb keresztelést. Ugyanakkor azonban Anglia észak-nyugati térségében

még mindig gyakorlatban van egy sok száz éves népszokás, amelyet pünkösdi „fehér felvonulásnak” neveznek. Ilyenkor a fehérbe öltözött gyerekek vezetésével mindenik templomi közösség a maga névtábláival és zászlójával végigvonul a városon. Mindenik csoportot fűvőszenekear kísér, lelkesítő indulókat játszva. A felvonulás végén a csoportok összegyülekeznek, és szabad ég alatti istentiszteleten vesznek részt, közösen énekelve és imádkozva. És persze nem maradhat el a szendvics és sütemény sem.

Fehérvasárnap vagy pünkösöd: mi lehet a mai üzenete? Hitem szerint mindenekelőtt a kommunikációról mond valami nagyon fontosat. Továbbá a szabaddá válásról és az ihletről. Kezdjük a kommunikációval. A tanítványok *különféle nyelveken kezdtek beszélni*. Milyen felfoghatatlanul fontos dolog a nyelv, amely lehetővé teszi, hogy mások megértsenek minket, és mi megérthessünk másokat! Gondoljunk csak bele, mekkora kincs a nyelv, amelynek révén elmondhatjuk a jó hírt, vagy egyszerűen a mindennapi történeésekről értesítjük egymást! És manapság ráadásul mindezt szemtől szemben, telefonon, a világhálón keresztül egyaránt megtehetjük, de módunk van az önkifejezésre egy idegen országban is, nemzetközi konferenciákon, ahol igen sokféle anyanyelvű emberek gyűlnek össze. Átéltethetjük a nyelvcsodát, hogy a különbözőség dacára is értjük egymást... Ezért hálás is vagyok tolmácsomnak, aki lehetővé teszi, hogy szavaim számotokra érthetőkké váljanak. Csodálatos és felbecsülhetetlen érték a nyelv! És mindenekelőtt az anyanyelv, amelyen a legmélyebb érzéseink és gondolataink rezgései is átadhatók. De jó dolog az is, hogy sokféle nyelv van. És hogy eltérő anyanyelvek közösen imádkozhatnak egyazon Istenhez – ami már a felszabadítás gondolatához vezet el bennünket.

Igen, van valami felszabadító a pünkösdi történetben. Amidőn a szél, az isteni lehelet, lélek megtölti a tanítványokat, azonnal képessé válnak olyan nyelven megszólaltatni a jó hírt, amelyet a sok országból összegyűltek mindannyian megértenek. És ez micsoda felszabadító hatalom mind a prédikátor, mind pedig hallgatósága számára! A korai reformátorok felismerték a jelentőségét annak, amit mi köznyelvnek nevezünk – nevezetesen, hogy a közös istentisztelet nyelve csakis a résztvevők anyanyelve lehet, mert az csak így lehet a hívek számára felszabadító és „felhatalmazó” erejű. Az ifjú János Zsigmond részéről ennek mély megértését hallom azokban a szavakban, amelyeket uralma alatt a tordai országgyűlés határozatában, 1568-ban kimondtak: e szerint az istentisztelet a hívek istentisztelete is, nem csak a prédikátoré, ezért *a prédikátorok minden helyen hirdessék az evangéliumot, ki-ki az ő értelme szerint, és a község, ha venni akarja, jó, ha nem, senki rá ne kényszerítse, az ő lelke azon meg nem nyugodván, de tarthasson olyan prédikátort, akinek tanítása őneki tetszik*.

Nos, itt állok előttetek, angolul beszélek hozzátok, és lenyűgöz, hogy ti értitek szavaimat. Tudjátok, mindig van lehetőség a párbeszédre, ha igazán akarjuk. Hadd idézzek fel egy jelenetet, amely valamikor 1992–1993 táján történt a paró-

kiám nappalijában. Nagy Ferenc tiszteletes úr volt nálunk családjával és gyülekezetének számos tagjával, akiket a mi urmstoni gyülekezetünk tagjai láttak vendégül. Közülünk csak néhányan voltak, akik angolul és magyarul egyaránt tudtak, a többség csak egyik nyelvet ismerte, mégis megállás nélkül tudtunk beszélgetni és jókedvben együtt lenni. Mindenki előszedett, amit tudott, törtük a franciát és németet is, de legfőképpen sok gesztust használtunk, mert mindannyian nagyon akartuk, hogy baráti érzéseinket ki tudjuk fejezni, és megértsük egymást. Amikor pedig elfáradtunk a nyelvzavarban, énekeltünk együtt, és a zene segített átlépni minden nyelvakadályt. Hasonló élményem volt nemrégiben, amikor a főtanács elnökeként Walesbe látogattam, ahol az emberek anyanyelve nem az angol, hanem a walesi nyelv. Az istentisztelet, amelyen a beszédet angolul mondtam, egyébként walesi nyelven zajlott – de a templom berendezése, a hangulat, a zene, az éneklés, a jelenlévők meleg, befogadó érzülete tökéletesen érthető és felemelő volt mindannyiunk számára.

Isten lélegzete a szentlélek, és ha megnyitjuk magunkat előtte, mi magunk is belélegezhetjük azt. Az *inspiráció* szó szerint ezt jelenti: belélegezni. És a szentlélek *inspiráltta*, ihletetté tesz minket. Ez természetesen bárhol és bármikor megtörténhet. De mindenekelőtt a templomban, és legfőképpen pünkösdkor szoktunk ezért az isteni lélekért és inspirációért imádkozni. Ezt tesszük most is, kérve Istent, hogy juttassa el lelkét hozzánk a szavakon keresztül olyan formában, hogy az értelmünk felfoghassa, mert ez mindig fontos volt számunkra. De az értelem mellett hasonlóképpen a szív is, amely nem annyira a szavak értelmén, mint inkább a mondatok dallamán, ritmusán, a hanghordozáson keresztül érzékeli a szívtől szívig létrejövő kapcsolatot. És ahol a szavak véget érnek, ott kapcsolódik be a zene, a mozdulatok, a közös éneklés, a szenthely hangulata és áhítatos csendje a maga gyönyörű művészeti kivitelezésével. És végül, nem kevésbé ihlető a velünk együtt levő gyülekezeti társaink jelenléte, akik hozzánk hasonlóan és velünk együtt imádkoznak ihletért, bátorságért és isteni irányításért.

Boldog vagyok, hogy az unitáriusok a szentháromság megkérdőjelezésével együtt nem mondtak le a pünkösdi ünnepléséről is. Sőt a lélekként jelen levő Isten mély teológiai felismerése az unitarizmusnak – akiről úgy énekelünk, hogy „Isten szent lelke, égi láng”, vagy „Isten lelke, jöjj el hozzánk”. Én e kiállítás magyarázatát részben abban látom, hogy az évszázadokon át elnyomott unitáriusok mindig a felszabadító isteni lélekre apellálva tudták visszautasítani a szabadságkorlátozó megnyilvánulásokat, és ez adott nekik erőt és ihletet a maguk meggyőződésének vállalására. Az egyéni vallási keresést pedig mindig nagyra értékelték, mert a szentlelket nem lehet korlátozni vagy megkötni, de ahogy Jézus mondja, „arra fűj, amerre akar”. Így az nem kényszeríthető, nem „parancsolhatjuk meg” neki, hogy töltsön meg minket. De amit tehetünk: megnyílunk előtte, engedjük, hogy miként a lélegzetünk, megtöltsön és áthasson. Ereje és ihletése befogadható egyénileg, de felemelhet bennünket közösségileg is, és arra serkent, hogy a mában a

szereket cselekedeteit gyakorolva építsük fel a holnapban a szabadság és igazságosság egyházát. Ez legyen ma a mi imádságunk.

Végül egy ősi egyházi énekünk sorait idézném (John Marriott, 1780–1825):

„Igazság és szeretet lelke, / Életadó szent galamb, / Gyorsítsd fel röptödet, /
Suhanj át a vizek felett, / Lobbantsd fel a szeretet lámpását, / Hogy a föld legsötétebb helyein is /
Legyen világosság!

Ámen.

JOHN MIDGLEY

A PÜNKÖSDI LÉLEK: ISTEN LELKE¹

„Amikor pedig eljött a pünkösd napja, és mindnyájan együtt voltak ugyanazon a helyen, hirtelen hatalmas szélrohamhoz hasonló zúgás támadt az égből, amely betöltötte az egész házat, ahol ültek. Majd valami lángnyelvek jelentek meg előttük, amelyek szétoszlottak, és szálltak mindegyikükre. Mindnyájan megteltek Szentlélekkel, és különféle nyelveken kezdtek beszélni; úgy, ahogyan a Lélek adta nekik, hogy szóljanak. Sok kegyes zsidó férfi tartózkodott akkor Jeruzsálemben azok közül, akik a föld minden nemzete között éltek. Amikor a zúgás támadt, összefutott ez a sokaság, és nagy zavar keletkezett, mert mindenki a maga nyelvén hallotta őket beszélni. Megdöbbenek, és csodálkozva mondták: »Íme, akik beszélnek, nem valamennyien Galileából valók-e? Akkor hogyan hallhatja őket mindegyikünk a maga anyanyelvén?«”
(ApCsel 2, 1–8)

Kedves Testvéreim, mindenekelőtt megköszönöm a kiváltságos megtisztelést, hogy templomotok szószékéről szólhatok hozzátok. Sajnálom, hogy nem beszélem nyelveketek. Hálás vagyok, hogy türelmesen meghallgatjátok az angol beszédemet, és hálás vagyok a fordításért.

Egyféleképpen kimondottan megfelelőnek tűnik, hogy éppen pünkösd vasárnapján szóljak hozzátok. Később majd elmondom, miért. Ha a mai bibliai részt nézzük az Újszövetségből, azt mondja el nekünk, hogy Jézus korai követői, akik mind zsidók voltak, Jeruzsálembé gyűltek, hogy megünnepeljék pünkösdöt. Emlékezzünk rá, hogy ez mindössze pár héttel Jézus halála után történik. Egyértelmű, hogy a tanítványok még mindig a keresztfeszítés lesújtó hatása alatt voltak. Az Apostolok Cselekedeteinek könyve leírja, hogyan találkoztak és ettek együtt. Együttlétük alatt olyan érzés kerekedett felül bennük, hogy jóllehet mesterük nincs velük, lelkesége, tanításainak szellemi ereje most is közöttük van. Visszaemlékeztek, hogy Jézus megmondta mindezt nekik: nem leszek többé közöttetek, de a szent lélek, a bennünket is összetartó szeretetnek a lelke eljön majd hozzátok, és veletek marad.

¹ Elhangzott 2008 pünkösdjén a kolozsvár-írisztelepi templomban.